

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบทบาทของสถาบันสงฆ์ที่มีต่อการเมืองการปกครองก่อน พ.ศ. 2500 2) อธิบายถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถาบันสงฆ์กับการเมืองในช่วง พ.ศ. 2500-2516

ผลการวิจัยพบว่า สถาบันสงฆ์และสถาบันการเมืองการปกครองของไทยนับตั้งแต่สมัยสุโขทัยเป็นต้นมา มีความสัมพันธ์ต่อกันในลักษณะของการให้ความอุปถัมภ์เกื้อกูลกัน ซึ่งความสัมพันธ์ในลักษณะนี้ยังคงปฏิบัติสืบต่อมาจนถึงสมัยปัจจุบัน โดยเฉพาะในช่วง พ.ศ. 2500-2516 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถาบันสงฆ์กับสถาบันการเมืองการปกครองมีความใกล้ชิดกันมากยิ่งขึ้น เนื่องจากสถานการณ์ทางการเมืองในเรื่องของภัยจากลัทธิคอมมิวนิสต์ ทำให้สถาบันสงฆ์ถูกดึงเข้ามามีบทบาทในกระบวนการสนับสนุนนโยบายต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ของรัฐบาล เป็นโอกาสให้รัฐบาลสามารถเข้าแทรกแซงกิจการภายในของสถาบันสงฆ์ และทำให้สถาบันสงฆ์มีลักษณะเป็นองค์กรหนึ่งของรัฐที่ต้องมีการปรับตัวตามนโยบายของรัฐบาลด้วย

จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า ความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคมมีอิทธิพลต่อรูปแบบโครงสร้างการปกครองภายในสถาบันสงฆ์ที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับโครงสร้างการปกครองของรัฐ อีกทั้งรัฐบาลยังอยู่ในฐานะเป็นฝ่ายกำกับดูแลสถาบันสงฆ์ผ่านทางหน่วยงานราชการที่ได้บัญญัติไว้ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ในแต่ละฉบับ นอกจากนี้ความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคมยังมีผลต่อแนวความคิดทางการเมืองของพระสงฆ์ด้วยเช่นกัน ซึ่งจะเห็นได้จากบทบาททางการเมืองของพระสงฆ์ในด้านต่าง ๆ ทั้งที่เป็นการสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลหรือการต่อต้านเรียกร้องความเป็นธรรมดังที่ปรากฏแก่สายตาประชาชนมาแล้วในอดีต

The objectives of this research are 1) to study the Sangha role in politics and administration before 1957 and 2) to explain the relationship between the Sangha and politics during 1957-1973.

The result of this research has been found that since Sukhothai period, the relationship between the Sangha and Thai politics has been the institution of patronage. This relation has still been performed until present. Especially during 1957-1973 there was a closer relationship between the Sangha and politics when the situation of the communism danger had occurred. By this, the Sangha was pulled over role of the communism resistant state policy. It gave that the government could be intervened in the Sangha. Besides, the Sangha was the state organization which had to follow the policy of the state.

It is summarized that the socio-political change has influenced the administrative structure of the Sangha which was adjusted through the administrative structure of the state. In addition, the government would superintend the Sangha through government mechanism to enact the Sangha Acts. In addition to this, the socio-political change could overwhelm the Buddhist monks's political opinion that we can probably see from the political role of them. They have been even supporting or resisting the state policy and also claimed on the justice.